

Program warsztatów „Praca z wolontariuszem”

Sandomierz, 31 sierpień 2013 r.

**Prowadzenie szkolenia:
Aneta Sapała**

Część I Wprowadzenie w problematykę

Część II Rozważania terminologiczne

1. Definicja wolontariatu.
2. Jakie instytucje i organizacje mogą, a jakie nie mogą pracować z wolontariuszami.

Część III Różne formy wolontariatu

1. Rodzaje wolontariatu.

Część IV Motywacja - dlaczego ludzie zostają wolontariuszami?

1. Bezinteresowność a wolontariat.
2. Dlaczego ludzie zostają wolontariuszami?

Część V Aspekty prawne wolontariatu

1. Ustawy – regulujący pracę wolontariuszy.

Część VI Inicjatywy młodzieżowe.

Jan Paweł II do wolontariuszy

"(...) pragnę wyrazić wam żywe i szczere uznanie za poświęcenie, z jakim w każdym miejscu na świecie nieustannie troszczycie się o tych, którzy znajdują się w potrzebie. Czy to gdy pracujecie w pojedynkę, czy też zrzeszeni w różnych organizacjach - dla dzieci, osób starszych, dla chorych, ludzi znajdujących się w trudnych sytuacjach, dla uchodźców i prześladowanych - jesteście promieniem nadziei, który rozprasza mrok samotności i dodaje odwagi do przezwyciężenia pokusy przemocy i egoizmu.

Cóż takiego skłania wolontariusza do poświęcenia swego życia dla innych? Przede wszystkim naturalny odruch serca, który przynagla każdego człowieka do pomocy drugiemu - swemu bliźniemu. Jest to bez mała «prawo istnienia». Wolontariusz, gdy bezinteresownie może dać innym coś z siebie, doświadcza radości, która przewyższa to, czego dokonał.

Z tego właśnie powodu wolontariat jest szczególnym czynnikiem sprzyjającym postępowi na drodze humanizacji: dzięki różnym formom solidarności i służby, które promuje i konkretyzuje, uwrażliwia społeczeństwo na godność człowieka i na jego różne potrzeby. Działalność wolontariatu prowadzi do doświadczenia, że człowiek w pełni realizuje się wyłącznie wtedy, gdy kocha i daje siebie innym."

Watykan, 5 grudnia 2001 r.

1. Przedstawienie tematu szkolenia, jego celów i programu.

Celem szkolenia jest pokazanie wartości, jakie niesie ze sobą angażowanie się i działanie jako, wolontariusz. Wzbogacenie kandydatów w umiejętności i wiedzę. Pokazania kierunków i możliwości pracy w organizacjach pozarządowych czy placówkach publicznych. Postaramy się również, by uczestnicy szkoleń odnaleźli odpowiedź na pytania:

- Co znaczy być wolontariuszem?
- Gdzie mogą pracować?
- Jak znaleźć miejsce do pracy jako wolontariusz?
- Jaka jest motywacja?
- Jakie mają prawa a jakie obowiązki?

Na co dzień wolontariusze pracują w różnych placówkach, organizacjach czy instytucjach. Organizatorzy lub koordynatorzy działań wolontarystycznych podkreślają jak ważne jest przygotowanie kandydata do pracy wolontarystycznej. Szkolenie to pierwszy krok w „edukacji” wolontariusza. Stanowi to fundament, na którym można budować kolejne poziomy wiedzy niezbędnej do świadczenia pomocy.

Krótką historia wolontariatu

a) w Polsce

Wiele osób zadaje pytanie skąd się wziął wolontariat? Jednak na to pytanie nie ma jednoznacznej odpowiedzi. Trudno jest określić, kiedy się pojawił. Wolontariat jest nowym spojrzeniem na pracę społeczną. W Polsce istnieje długoletnia tradycja pracy społecznej, tradycja wzajemnej pomocy, angażowania się w problemy innych. Osoby działające na tym polu określano mianem społeczników, altruistów itp. W związku z tym - pytanie: czy uzasadnione jest wprowadzenie nowej nazwy - wolontariusz? Za zmianą, przemawia fakt wielu negatywnych skojarzeń związanych z pracą społeczną, a ściślej - z czynami społecznymi, które nie zawsze były dobrowolne i najczęściej nie przynosiły korzyści - był to czas stracony. Drugi argument przemawiający za wprowadzeniem nowej nazwy to mimo wszystko troszkę inne treści, które niesie ze sobą wolontariat.

Pierwsze w Polsce Centrum Wolontariatu powstało w Warszawie w 1993 roku. Nie liczyliśmy się, że zainteresowanie w naszym mieście i powiecie będzie tak duże. Widocznym tego efektem jest ciągle rosnąca liczba inicjatyw. Podstawową rolę w tych działaniach odgrywa Biuro Pośrednictwa Pracy dla Wolontariuszy.

Międzynarodowy Dzień Wolontariusza

W 1985 roku rezolucją Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych postanowiono, że 5 grudnia będzie Międzynarodowym Dniem Wolontariusza, będzie świętem wszystkich ludzi dobrej woli, którzy poświęcają swój czas i energię pomagając innym. Ustanowienie tego święta było wyrazem oficjalnego docenienia pracy wolontarystycznej, stało się zaczątkiem nowej tradycji, dniem dużej promocji idei wolontariatu. Od tego czasu w większości krajów świata 5 grudnia organizowane są różnego rodzaju uroczystości będące dowodem uznania dla milionów wolontariuszy.

Rozważania terminologiczne

1. Tworzymy definicję wolontariatu

2. Definicje wolontariatu

Źródło: Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych, Wł. Kopaliński, Wiedza Powszechna, Wyd. IX, W-wa 1975r.

WOLONTARIUSZ - wojskowy, dawniej ochotnik; praktykant pracujący bez wynagrodzenia dla nauczenia się zawodu.

Źródło: Encyklopedia Powszechna, Wydawnictwo Naukowe PWN, wyd.23, W-wa 1993r.

WOLUNTARYZM - filozoficzne stanowisko wg którego głównym (lub jedynym) czynnikiem poznania i istotą bytu (zasadą działania i rozwoju rzeczywistości) jest **wola**.

WOLUNTARYZM - psychologiczny pogląd przypisujący aktom woli miejsce odrębne i naczelne wśród wszelkich innych zjawisk psychologicznych. (W.Wundt, W.James)

Źródło: Słownik Wyrazów Obcych, Wydawnictwo Naukowe PWN, wyd.27, W-wa 1993r.

WOLONTARIAT - (łac. voluntarius = dobrowolny, chętny) bezpłatna forma stażu w szpitalu lekarza zdobywającego praktykę.

WOLONTARIUSZ - (łac. voluntarius = dobrowolny, ochotniczy)

1. praktykant pracujący bez wynagrodzenia w celu zaznajomienia się z zawodem
2. przestarzałe ochotnik w wojsku

WOLUNTARYZM - (łac. voluntarius = zależny od woli, od voluntas = wola)

1. opieranie się tylko na własnym zdaniu w podejmowaniu decyzji, zwłaszcza politycznych, nie liczenie się z opiniami innych w podejmowaniu decyzji.

2. filozoficzny pogląd, wg którego wola ludzka jest głównym czynnikiem kształtującym

3. psychologiczny pogląd (którego głównym przedstawicielem był W.Wundt) przypisujący aktom woli prymat nad wszystkimi zjawiskami psychicznymi.

WOLONTARIAT - dobrowolna, bezpłatna, świadoma działalność na rzecz innych, wykraczająca poza związki rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie.

(Źródło: Centrum Wolontariatu w Warszawie.)

WOLONTARIUSZ – osoba, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na rzecz uprawnionych podmiotów określonych w ustawie.

(Źródło: Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie)

2. Jakie instytucje i organizacje mogą, a jakie nie mogą pracować z wolontariuszami.

Kto może korzystać ze świadczeń wolontariusza?

- Organizacje pozarządowe

.....
.....
.....

- Organy administracji publicznej (np. urzędy, ministerstwa) i jednostki organizacyjne podległe organom administracji publicznej (np. szpitale, ośrodki pomocy społecznej)

.....
.....
.....

- Kościelne osoby prawne i jednostki organizacyjne

.....
.....
.....

- Stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego

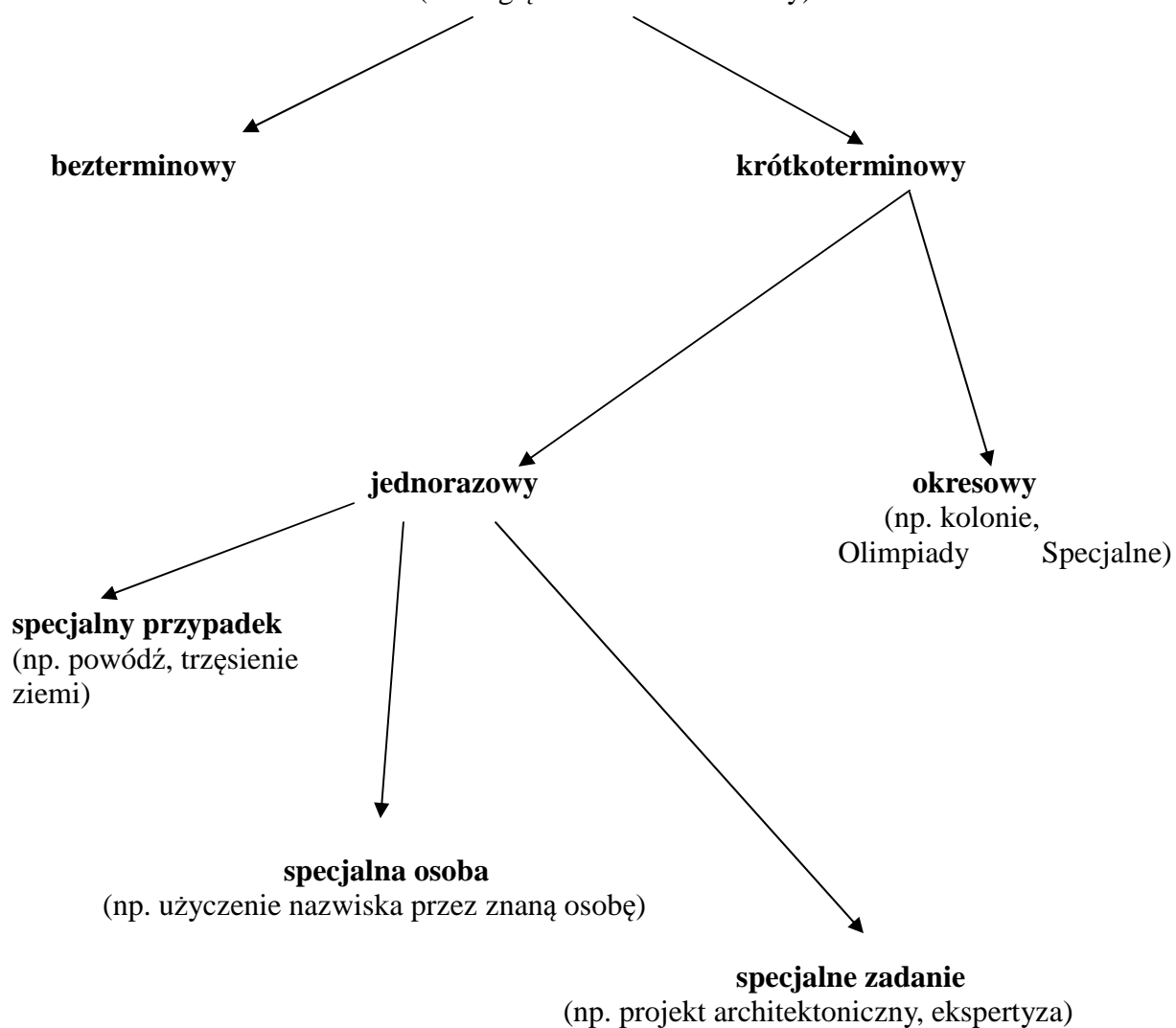
.....
.....

...z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej!!!

Różne formy wolontariatu

1. Rodzaje wolontariatu

1. WOLONTARIUSZE MOGĄ PRACOWAĆ:
 - indywidualnie
 - w kraju
2. PRACA WOLONTARYSTYCZNA MOŻE MIEĆ CHARAKTER:
(ze względu na zakres czasowy)

Opracowała Małgorzata Ochman

Motywacja – dlaczego ludzie zostają wolontariuszami?

Wzajemna wymiana

Najpierw indywidualnie, a następnie zespołowo proszę wypisać 5 rzeczy, które „**biorę**” z mojej pracy, działalności i 5 rzeczy, które można by zakwalifikować jako „**daje**” w mojej pracy, działalności (w dowolnym, wybranym środowisku – szkoła, praca, działalność społeczna).

Biorę	Daje

2. Bezinteresowność a wolontariat

POTRZEBY LUDZKIE

Praca społeczna podobna jest do innych działań, które ludzie podejmują w życiu. Ludzie pracują społecznie ze względu na wartości jakie wyznają i na to w co wierzą, we własnym interesie i dla zaspokojenia pewnych potrzeb, jakie mają jako jednostki ludzkie. A.H. Maslow wyodrębnia pięć poziomów potrzeb. Potrzeby jednego poziomu muszą zostać zaspokojone, zanim następny poziom potrzeb stanie się dominujący.

HIERARCHIA POTRZEB MASŁOWA

Potrzeba samorealizacji - potrzeba realizacji własnych możliwości i rozwoju osobowości.

Potrzeba pozytywnej samooceny, potrzeby ego - szacunek dla samego siebie, status, autorytet.

Potrzeby społeczne - przyjaźń, przynależność, akceptacja

Potrzeba bezpieczeństwa - ochrony przed zranieniem, zagrożeniem, deprawacją.

Potrzeby fizjologiczne - pożywienie, napój, dach nad głową.

Motywacja wolontariuszy

Może to być chęć :

1. sprawdzenia się
2. podzielenia doświadczeniami
3. zdobycia nowych umiejętności
4. poznania ludzi
5. niesienia pomocy
6. ucieczki przed samotnością
7. wypełnienia wolnego czasu
8. rozszerzenia swego doświadczenia zawodowego
9. zbadania nowych możliwości zawodowych
10. satysfakcji z wykonywanej pracy
11. oddania długu społeczeństwu
12. uaktywniania zawodowego
13. uaktywniania polityczno - społecznego

Wolontariusze na pytanie dlaczego zostali wolontariuszami najczęściej odpowiadali:

1. uważam, że ważne jest pomaganie innym
2. współczuję ludziom, którzy są w potrzebie
3. mogę zrobić coś dla sprawy, którą uważam za ważną
4. dla przyjemności
5. dla uczucia przydatności
6. wolontariat jest ceniony przez osoby, na których mi zależy
7. ze względów religijnych
8. ze względu na korzyści dla dziecka, członka rodziny czy przyjaciela
9. wolontariat umożliwia nowe spojrzenie na sprawy
10. jeśli pomogę innym to inni pomogą mnie.

Wykaz aktów prawnych dotyczących wolontariatu:

Ustawy

- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 29 maja 2003 r nr 96, poz. 873. Przepisy wprowadzające ustawę - Dz. U. z 29 maja 2003 r. nr 96 poz. 874.)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z dnia 27 września 2004 r.)
- Ustawa z dnia 29 listopada 1990r o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 Nr 64, poz.414 ze zm.);
- Ustawa dnia 30 sierpnia 1991 o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz.408 z póź. zm.);

Rozporządzenia

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 września 2002 w sprawie zasad, na których wolontariusze mogą podjąć pracę w placówkach opiekuńczo - wychowawczych udzielających pomocy dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym rodziców (Dz. U. nr 80, poz. 900);
- Rozporządzenie MPIPS z dnia 30 czerwca 2000r w sprawie szczegółowych zasad i form współdziałania administracji publicznej z innymi podmiotami oraz wzorów ofert, umów i sprawozdań z realizacji zadań pomocy społecznej;
- Rozporządzenie MENiS z dnia 11 grudnia 2002 w sprawie szczególnych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym w publicznych poradniach specjalistycznych (Dz. U. z 2003r. Nr 5, poz. 46).
- Rozporządzenie MPIPS z dnia 13 stycznia 1999 r w sprawie zlecania przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych organizacjom pozarządowym oraz jednostkom samorządu terytorialnego zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej.

KARTA WOLONTARIUSZA

**WOLONTARIAT JEST SZANSĄ DLA KAŻDEGO NIEZALEŻNIE OD PŁCI, RASY,
NARODOWOŚCI, WYZNANIA, PRZEKONAŃ POLITYCZNYCH, WIEKU CZY STANU ZDROWIA,
KAŻDY MA PRAWO BYĆ WOLONTARIUSZEM.**

**WOLONTARIAT DAJE SZANSĘ WYKORZYSTANIA WŁASNYCH UMIEJĘTNOŚCI I
DOŚWIADCZEŃ, ROZWINIĘCIA ZAINTERESOWAŃ, ZDOBYCIA DOŚWIADCZENIA W
NOWYCH DZIEDZINACH, WYWARCIA WPŁYWU NA ZMIANY SPOŁECZNE I MOŻLIWOŚĆ
ZAANGAŻOWANIA SIĘ.**

Wolontariusz powinien:

1. mieć jasno określony zakres obowiązków;
2. zdawać sobie sprawę z odpowiedzialności związanej ze swoją działalnością;
3. wiedzieć, przed kim jest odpowiedzialny za wykonanie swoich zadań i mieć regularny kontakt z tą osobą;
4. mieć zapewniony udział w tworzeniu programu, w którym uczestniczy, co umożliwi mu realizację własnych potrzeb i zainteresowań;
5. być chronionym przed jakimkolwiek ryzykiem związanym z wykonywaniem powierzonych mu zadań;
6. być objęty ubezpieczeniem od odpowiedzialności;
7. mieć satysfakcję z własnej aktywności;
8. przestrzegać kodeksu etycznego związanego z realizowaniem powierzonych mu zadań

Organizacje zatrudniające wolontariuszy powinny:

1. uznawać prawa wolontariusza i zapewnić ich respektowanie;
2. dbać o to, aby aktywność wolontariusza i praca pracownika płatnego miała charakter wzajemnie uzupełniający się;
3. rozszerzać, dzięki aktywności wolontariuszy, zakres oferowanych usług;
4. nie powierzać wolontariuszowi zadań, które realizował uprzednio zatrudniony pracownik płatny;
5. informować wolontariusza o jego prawach i obowiązkach;
6. ponosić koszty finansowe związane z aktywnością społeczną wolontariuszy;
7. dbać o interesy wolontariusza i nie wywierać na niego presji moralnej, skłaniającej do wykonywania

KARTA ETYCZNA WOLONTARIUSZA

Będę spełniać wszystkie zadania związane z przyjętą rolą.

Nie będę składać obietnic, których nie jestem w stanie spełnić.

W przypadku niemożności wywiązania się ze zobowiązań, poinformujemy o tym koordynatora pracy wolontariuszy.

Zachowam dyskrecją w sprawach prywatnych, będę unikać zachowań, które mogą być niewłaściwie rozumiane.

Będę otwarty na nowe pomysły i sposoby działania.

Wykorzystam szansę poznania i nauczenia się nowych rzeczy od innych osób.

Nie będę krytykować rzeczy, których nie rozumiem.

Będę pytać o rzeczy, których nie rozumiem.

Będę działać w zespole.

Będę osobą, na której można polegać.

Będę pracować lepiej i z większą satysfakcją, wykonując to, czego się ode mnie oczekuje.

Będę chętnie uczyć się. Wiem, że nauka jest nieodłączną częścią każdej dobrze wykonanej pracy.

Będę uczestniczyć w obowiązkowych spotkaniach.

Postaram się być bardzo dobrym wolontariuszem.

POROZUMIENIE O WYKONYWANIU ŚWIADCZEŃ WOLONTARYSTYCZNYCH

zawarte w dniu w pomiędzy :

.....

zwanym dalej **Korzystającym**,

a

Panią , legitymującą się dowodem osobistym, wydanym przez....., PESEL....., zamieszkałą w Warszawie przy ul....., zwanym dalej **Wolontariuszem**.

Wstęp

Korzystający oświadcza, że jest podmiotem na rzecz którego zgodnie z art. 42 ust. 1 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. Nr 96, poz. 873) mogą być wykonywane świadczenia przez wolontariuszy.

Wolontariusz oświadcza, że posiada kwalifikacje i spełnia wymagania niezbędne do wykonywania powierzonych niżej czynności

Mając na względzie ideę wolontariatu, u podstaw której stoi **dobrowolne, bezpłatne** wykonywanie czynności, a także biorąc pod uwagę **charytatywny, pomocniczy i uzupełniający** charakter wykonywanych przez wolontariuszy świadczeń Strony porozumienia uzgadniają, co następuje:

§ 1

1. Korzystający powierza wykonywanie Wolontariuszowi, a Wolontariusz dobrowolnie podejmuje się wykonania na rzecz Korzystającego w szczególności następujących czynności:

§ 2

1. Strony Umowy uzgadniają, że czynności określone w § 1 będą wykonywane w okresie od do
2. Miejscem wykonywania czynności będzie
3. Nadzór merytoryczny nad przebiegiem wolontariatu sprawuje z ramienia Korzystającego

§ 3

Z uwagi na charakter i ideę wolontariatu:

1. Wolontariusz jest obowiązany wykonywać uzgodnione czynności osobiście;
2. Wolontariusz za swoje czynności nie otrzyma wynagrodzenia.

§ 4

1. Korzystający zobowiązuje się zapewnić Wolontariuszowi bezpieczne i higieniczne warunki wykonywania przez niego świadczeń.
2. Wolontariusz oświadcza, że zapoznał się z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy i będzie je stosował.

§ 5

Korzystający pokrywa, na zasadach określonych w odrębnych przepisach, odnoszących się do pracowników koszty podróży służbowych i diet Wolontariusza.

§ 6

1. Wolontariusz zobowiązuje się zachowania w tajemnicy wszelkich informacji i danych otrzymanych od Korzystającego, w związku z wykonywaniem świadczeń na rzecz Korzystającego.
2. Przekazywanie, ujawnianie oraz wykorzystywanie informacji otrzymanych przez Wolontariusza od Korzystającego, w szczególności informacji niejawnych stanowiących tajemnicę państwową, tajemnicę służbową, a także inna – może nastąpić wyłącznie wobec podmiotów uprawnionych na podstawie przepisów obowiązującego prawa i w zakresie określonym niniejszym Porozumieniem.
3. Wolontariusz odpowiada za szkodę wyrządzoną Korzystającemu przez ujawnienie, przekazanie, wykorzystanie, zbycie lub oferowanie do zbycia informacji otrzymanych w trakcie wykonywania świadczeń na rzecz Korzystającego.
4. Zobowiązanie to wiąże Wolontariusza również po wykonaniu świadczeń będących przedmiotem niniejszego Porozumienia lub jego rozwiązaniu, bez względu na przyczynę i podlega wygaśnięciu według zasad określonych w przepisach dotyczących ochrony informacji niejawnych.

§ 7

1. Porozumienie może być rozwiązane przez każdą ze Stron za 14 dniowym wypowiedzeniem;
2. Porozumienie może być rozwiązane przez każdą ze Stron bez wypowiedzenia z ważnych przyczyn.
3. Za ważne przyczyny Strony uznają w szczególności:
 - a) naruszenie postanowień Porozumienia;
 - b) brak możliwości współpracy z przyczyn losowych niezależnych od stron.

§ 8

Za wyrządzone szkody strony odpowiadają na zasadach określonych w Kodeksie Cywilnym.

§ 9

W sprawach nieuregulowanych przepisami Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub niniejszym Porozumieniem zastosowanie będą miały odpowiednie przepisy

Kodeksu Cywilnego.

§ 10

Wszelkie zmiany, uzupełnienia i oświadczenia składane w związku z niniejszym Porozumieniem wymagają pisemnej zgody stron Porozumienia, pod rygorem nieważności.

§ 11

Spory mogące powstać w związku z realizacją niniejszego Porozumienia strony zobowiązują się rozstrzygać w drodze wzajemnych negocjacji, a dopiero w przypadkach ich niepowodzenia przed sądem powszechnym właściwym dla siedziby Korzystającego.

§ 12

1. Umowę sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze Stron;
2. Wolontariusz może w każdym czasie domagać się wydania przez Korzystającego pisemnego zaświadczenia o wykonaniu świadczeń przez Wolontariusza. Zaświadczenie to powinno zawierać informację o zakresie wykonywanych świadczeń.

Korzystający

Wolontariusz

Oświadczenie:

Wolontariusz oświadcza, że został poinformowany o ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa związanym z wykonywanymi świadczeniami oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami, a także o przysługujących Wolontariuszowi prawach i ciężących na nim obowiązkach

Podpis Wolontariusza

Wzór przygotowany w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. Nr 96, poz. 873)

Kraśnik, dnia

Pan/Pani

.....
Instytucja

.....
.....

Wypowiedzenie przez wolontariusza porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych

(wzór przygotowany w oparciu o projekt ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz wzór porozumienia wykonywania świadczeń wolontarystycznych)

§ 1

1. Na podstawie § 10 ust. 1 Porozumienia wykonywania świadczeń wolontarystycznych zawartego w dniu roku, wypowiadam Porozumienie z dniem roku.
2. Porozumienie rozwiązuje się z dniem

§ 2

1. Na podstawie art. 44 ust. 2 Ustawy z dnia o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie żądam wydania pisemnego zaświadczenia o wykonaniu świadczeń przez wolontariusza;
2. Wnoszę o udzielenie w zaświadczeniu informacji o zakresie wykonywanych świadczeń oraz o (np. ocenę wykonywania świadczeń przez wolontariusza).

.....
podpis Wolontariusza

....., dnia